

Tiende vergadering van de Europese Sectie der 'International Council for Bird Preservation' te Mamaia, Roemenië.

Door K. W. L. Bezemer

De I.C.B.P. (ook wel bekend als C.I.P.O. = Conseil International pour la Préservation des Oiseaux) houdt eens in de vier jaar een Wereldconferentie die als regel in hetzelfde land plaats vindt als het, eveneens vierjaarlijkse, Internationale Ornithologische Wereldcongres. Daar vele I.C.B.P.-vertegenwoordigers ook deelnemen aan het grote Ornithologische Congres is het logisch dat de Conferentie van de I.C.B.P. voor of na dat Congres wordt gehouden. Zo werd direct na het Internationale Ornithologische Congres te 's-Gravenhage van 1970, de World Conference van de I.C.B.P. op Texel gehouden

De I.C.B.P. belegt echter daarnaast vergaderingen van zijn drie 'continentale' Secties: een Europese, een pan-Amerikaanse en een Aziatische. De Europese Continentale Sectie komt eveneens om de vier jaar bijeen, juist tussen de Wereldconferenties in en zo vond in 1972 van 15 tot 19 mei de Europese Conferentie plaats te Mamaia in Roemenië, na die van 1968 in Hongarije en van 1964 in Ierland. In Mamaia werd besloten de 1976-Conferentie in de Duitse Bondsrepubliek te houden.

Alle Europese landen, uitgezonderd Albanië en Bulgarij, zijn bij de I.C.B.P. aangesloten. Alvorens een kort verslag te geven van de Mamaia-Conferentie is het misschien nuttig iets te zeggen over de wijze waarop de nationale Secties van de I.C.B.P. worden samengesteld. Elke Sectie bestaat uit leden aangewezen door een aantal (hoogstens twaalf) constituerende verenigingen of instellingen, die elk twee leden mogen afvaardigen. In Nederland zijn dat er acht: de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels, de Nederlandse Ornithologische Unie, de Club van Nederlandse Vogelkundigen, de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten, de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging, het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie, de Nederlandse Dierkundige Vereniging en de Nederlandse Commissie voor Internationale Natuurbescherming. Daarnaast hebben in sommige nationale Secties vertegenwoordigers van enkele geassocieerde organisaties zitting of (zoals in ons land) van overheidsorganen. Op dit ogenblik zijn door het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, de Directie Faunabeheer van het Ministerie van Landbouw en Visserij, het Staatsbosbeheer en het Rijksinstituut voor Natuurbeheer, adviseurs aangewezen voor de Nederlandse Nationale Sectie.

Deelnemers

De Conferentie te Mamaia werd bijgewoond door gedelegeerden of waarnemers uit 20 Europese landen, zomede door vertegenwoordigers van UNESCO, International Wildfowl Research Bureau, International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources, International Union for Biological Sciences, International Association of Falconry and Conservation of Birds of Prey en het World Wildlife Fund.

De Nederlandse Sectie werd vertegenwoordigd door de voorzitter, prof. dr. M. F. Mörzer Bruyns, de vice-voorzitter J. G. van Marle, de secretaris K. W. L. Bezemer en het lid mr. T. Le Bret. Zij werden bijgestaan door de adviserende leden drs. J. Rooth, namens het Rijksinstituut voor Natuurbeheer, en A. J. Binsbergen, namens het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk. Vóór de eigenlijke vergaderingen beginnen komt de 'Executive Board' van de Europese Sectie altijd in besloten zitting bijeen. Deze Board bestaat uit de voorzitter en secretaris der Europese Sectie, zomede de voorzitters der aanwezige nationale secties. Voorzitter van de Europese Sectie was geruime tijd

prof. S. Hörstadius uit Zweden, die echter de wens te kennen had gegeven af te treden. Als nieuwe voorzitter werd door de 'Executive Board' prof. dr. M. F. Mörzer Bruyns gekozen, die de vergaderingen in Mamaia bekwaam en deskundig heeft geleid.

Actuele onderwerpen

Er stonden verschillende actuele onderwerpen op de agenda, waarvan wij reeds dadelijk noemen: de desastreuze gevolgen voor de vogelstand van de verontreiniging en besmetting van het milieu (door pesticiden, olie op zee enz); de ontstellende achteruitgang van stootvogels en uilen (deels veroorzaakt door het gebruik van bepaalde pesticiden); de noodzaak iets voor de ganzen, eenden en steltlopers te doen en eveneens voor allerlei steeds zeldzamer wordende andere vogelsoorten.

Het bleek dat in sommige landen zeer streng wordt opgetreden tegen wetsovertreders. De gedelegeerde uit West-Duitsland deelde mede hoe daar onlangs iemand werd gegrepen die twee jongen uit het nest van een Slechtvalk had geroofd. Hij kreeg DM 400 boete en 8 maanden gevangenisstraf. De Poolse afgevaardigde vertelde dat iemand die kort geleden een arend had geschoten in Polen beboet werd met een bedrag overeenkomend met \pm 5000.— dollars.

Helaas zijn zulke strenge straffen uitzondering en de stootvogelstand blijft sterk bedreigd. In Groot Brittannië worden nog steeds eieren uit de horsten van Visarend, Rode Wouw en Slechtvalk geroofd, ondanks intensieve bewaking. Gerapporteerd werd dat in Zweden thans een grote actie tegen de oölogische kleptomaneën is ondernomen. Verheugend is eveneens dat sinds kort in Noorwegen alle stootvogels en uilen beschermd zijn zoals, naar bekend, reeds vele jaren in Nederland, Groot Brittannië en enkele andere Europese landen. Ook Frankrijk en België volgden het goede voorbeeld. Toch blijken zulke wettelijke maatregelen lang niet altijd voldoende en in landen als Frankrijk en Noorwegen zal ongetwijfeld de mentaliteit van vele hardnekkige belagers van stootvogels niet gemakkelijk te veranderen zijn.

De meeste deelnemers in Mamaia werden verrast door berichten over grote sterfte, in bepaalde gebieden, van zeevogels. Men wist niet dat ieder jaar, voornamelijk voor de kust van Noorwegen en Groenland, honderdduizenden zeevogels, met name Diksnavelzeekoeten, de dood vinden in visnetten. Voor de Groenlandse kust wordt veel op zalm gevestigd met drijvende netten waarin deze koeten terecht komen. Hoewel de Deense Regering een onderzoek terzake instelt, zal het niet eenvoudig zijn snel een einde te maken aan deze wijze van visvangst.

De vertegenwoordiger van Cyprus, dat juist als I.C.B.P.-lid was toegetreden, verkreeg steun om te trachten een eind te maken aan de vangst van trekvogels voor consumptie door middel van lijmstokken. Honderdduizenden vogels, meest kleine zangertjes, worden hiertoe jaarlijks in Cyprus gedood en grotendeels ingezouten en geëxporteerd, o.m. in belangrijke mate naar ... Engeland. In een boodschap aan de Conferentie noemde aartsbisschop Makarios vogelbescherming een 'divine work'.

Ons land is helaas internationaal berucht door een op grote schaal bedreven, lucratieve dierenhandel. Van Nederlandse zijde was de Roemeense autoriteiten medegedeeld, dat de firma G. van den Brink uit Soest van plan was niet minder dan 500 Roodhalsganzen, bestemd voor de handel, in Roemenië te vangen en daarvoor reeds vergaande preparatieven had getroffen. Deze prachtige ganzensoort overwintert grotendeels in Z.O.-Europa, voornamelijk in Roemenië. Onder applaus werd op de Conferentie door de Roemenen medegedeeld dat geen toestemming voor de vangst en uitvoer van Roodhalsganzen zou worden gegeven. Gehoopt mag worden dat deze belofte gestand wordt gedaan, omdat de handelaar had losgelaten reeds over de vergunning, om te mogen vangen, te beschikken!

Pelikanen in de Donaudelta.

Foto: Simon de Waard

Vierentwintig aangenomen resoluties

De plaatsruimte laat niet toe de tekst van de 24 aangenomen resoluties af te drukken, zelfs niet in verkorte vorm, zodat volstaan moet worden met een paar opmerkingen over enkele er van. Allereerst zij aangetekend dat verschillende dezer resoluties slaan op situaties en problemen waarmede Nederland en sommige andere landen (gelukkig) niets te maken hebben. Wij noemen daarvan de aanbeveling de voorjaarsjacht op Houtsnippen te verbieden, zoals deze in West-Duitsland, Finland, Frankrijk, Oostenrijk, Polen en enkele Balkanlanden nog steeds is toegestaan. Zeer onlangs werd deze voorjaarsjacht in Denemarken gesloten. In een resolutie werd er sterk op aangedrongen de, zojuist reeds genoemde, Roodhalsgans volledig te beschermen. In Nederland is dat reeds het geval... maar de invoer of uitvoer van elders gevangen exemplaren kan in ons land nog niet worden tegengegaan!

Waddenzee en Oosterschelde

Twee resoluties waren van speciaal belang voor Nederland, daar zij betrekking hadden op de Waddenzee en de Oosterschelde. In de Waddenzee-resolutie werd gewezen op de unieke ecologische betekenis van de wadden, speciaal als voedselgebied voor honderdduizenden vogels. Daarom wordt er bij de regeringen van Denemarken, Nederland en West-Duitsland op aangedrongen in onderlinge samenwerking een Internationaal Park te stichten dat de Waddenzee in haar geheel omvat.

De, zeer actuele, resolutie over de Oosterschelde herinnerde aan de grote waarde van deze stroom als voedsel- en rustgebied voor grote aantallen steltlopers, ganzen en eenden in de trektijd, nu de Oosterschelde nog een open verbinding met de zee heeft. Zou door het afsluiten van de Oosterschelde middels een dam de getijdenbeweging en toevoer van zeewater onmogelijk worden gemaakt, dan ging dit voor de trekvogels onvervangbare voedselgebied echter verloren. Daarom werd in Mamaia unaniem aanbevolen 'that the Netherlands Government finds a solution tot maintain the tidal movement in the Eastern Scheldt'.

Gezien de urgentie der kwestie werd deze resolutie met spoed onder de aandacht

van de minister van Verkeer en Waterstaat, de minister-president en alle leden van de Tweede Kamer gebracht. Deze resolutie vormt één der talrijke uitingen van grote onrust en sterk verzet uit deskundige kringen tegen de heilloze damplannen. De Waterstaatmoloch bulldozert echter door en het schijnt nauwelijks haalbaar het tij alsnog te doen keren en daarmee het tij in de Oosterschelde in stand te houden.

Ingezonden Nederlandse bijdragen

De Nederlandse Sectie had dertien bijdragen ingezonden voor de Conferentie, waarover nog een enkel woord. Wij noemden reeds de actie ten gunste van de Brandgans, een onderwerp dat uitstekend werd voorbereid en toegelicht door mr. T. Lebret. Prof. dr. M. F. Mörzer Bruyns besprak de inhoud van een uitvoerige verhandeling van prof. dr. J. Koeman en anderen over de gevolgen van de toepassing van PCB's en DDE op de stand van de Aalscholver en de Blauwe Reiger. Drs. J. Rooth leverde, samen met D. A. Jonkers, een bijdrage over de status van enkele visetende vogels in Nederland, die door waterverontreiniging en andere oorzaken bedreigd worden. Mej. dr. N. Croÿn Michielsens schreef over 'Beneficial effects of watersupplyworks on birds'. Hieruit blijkt dat het ingrijpen van de mens (in dit geval betreft het de door Haagse duinwaterleiding aangelegde duinmeertjes) niet altijd nadelige gevolgen voor de vogelstand behoeft te hebben. A. J. Binsbergen bracht de 'Wet Bedreigde Diersoorten' ter sprake die in Nederland is ontworpen. Deze moet de in-, uit- en doorvoer van bedreigde diersoorten, waaronder ook vogels, aan banden leggen. A. J. Binsbergen gaf eveneens een uiteenzetting over de tot stand gekomen Benelux Conventie inzake jacht en vogelbescherming. Voor de Waddenzee had dr. ir. G. W. Harmsen een duidelijk exposé geleverd, nader toegelicht door J. G. van Marle. Over het Oosterschelde-probleem schreef drs. W. J. Wolff. S. Braaksma en O. de Bruyn schreven over de Kerkuil in Nederland, terwijl prof. dr. K. H. Voous berichtte over de activiteiten der 'Birds of Prey-Working Group'. Prof. dr. M. F. Mörzer Bruyns gaf een beknopt overzicht van de activiteiten der Nederlandse Sectie en dr. C. W. Stortenbeker bracht het vraagstuk der vogelaanvaringen door vliegtuigen kort ter sprake. Tijdens de Conferentie kon K. W. L. Bezemer iets mededelen over het gebruik van Haviken op de luchtbasis Leeuwarden, waar de adjudant A. van Arendonk, een valkenier, een interessante methode ontwikkelde om de ruitijd van Haviken te bekorten, zodat zij gedurende meer maanden dan normaal beschikbaar zijn om vogels op de basis af te schrikken en te verjagen. Het aantal in te zetten Haviken kan hierdoor tot een minimum beperkt worden.

Excursies

Aan de organisatie der Mamaia-Conferentie ontbrak het nodige, maar dit werd enigszins gecompenseerd door de hoffelijkheid en hartelijkheid der Roemenen. De driedaagse excursie naar de Donaudelta, na afloop der vergaderingen gehouden, werd — mede dank zij voortdurend mooi weer — een belevenis, ondanks de wat primitieve accommodatie op de 'pontons dormitor' (waarin de rietsnijders worden ondergebracht). Tijdens de boottocht van ± 265 kilometer, zagen de deelnemers o.a. duizenden Kleine Zilverreigers, Purperreigers, Kwakken, Ibissen en Pelikanen. Het bezoek aan de grote broedplaats der Witte Pelikanen van ± 2000 paren vormde één der hoogtepunten.

Ook de unieke Donaudelta (het Roemeense deel er van is ± 320.000 hectare groot; ± 80.000 hectare ligt in Rusland) wordt helaas door watervervuiling, overexploitatie, jachtdruk en recreatie bedreigd; slechts een 45.000 hectare is natuurreservaat. In één der resoluties wordt er daarom bij de Roemeense regering sterk op aangedrongen hiertegen maatregelen te nemen.

- *K. W. L. Bezemer, Groot Hoefijzerlaan 67, Wassenaar.*

Zie ook 'Europese vogelbeschermers kwamen in Roemenië bijeen' door Andri Binsbergen in 'Natuurbehoud' jaargang 3, no. 4, pag. 91.